

11 Η συμβολή της ελληνικής γλώσσας στην ιατρική ορολογία και η κατάρτιση γλωσσαρίου με θέμα την εξωσωματική γονιμοποίηση και την υποβοηθούμενη αναπαραγωγή

Άννα Τζοτζαδίνη, Ιωάννα Τάσση

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα ορογραφική μελέτη πραγματοποιήθηκε με στόχο να καταδείξει τη συμβολή της ελληνικής γλώσσας στην ιατρική ορολογία. Το θεματικό πεδίο της υποβοηθούμενης αναπαραγωγής και πιο συγκεκριμένα της εξωσωματικής γονιμοποίησης επιλέχθηκε λόγω της μεγάλης άνθησης που γνωρίζει στην Ελλάδα ο επιστημονικός αυτός κλάδος. Πιο συγκεκριμένα, οι καταρτισμένοι επιστήμονες της χώρας έχουν αναδείξει τα ελληνικά κέντρα γονιμότητας σε πόλο έλξης ασθενών από όλον τον κόσμο. Επειδή είναι ένας αδιάλειπτα αναπτυσσόμενος κλάδος άρρηκτα συνδεδεμένος με την ιατρική εξέλιξη όλο και περισσότεροι όροι αναπτύσσονται καθώς αναδύονται νέες τεχνικές που πρέπει να ενσωματωθούν σε άλλες γλώσσες.

Ως εκ τούτου, η ανάγκη μελέτης της ορολογίας του συγκεκριμένου πεδίου είναι επιτακτική προκειμένου τόσο το ιατρικό όσο και το νοσηλευτικό και το διοικητικό προσωπικό των μονάδων υγείας να μπορέσουν να επικοινωνήσουν με ασθενείς από όλον τον κόσμο που επιλέγουν τα ελληνικά ιατρικά κέντρα για τεκνοποίηση. Πρόκειται για μια από τις μεγαλύτερες προκλήσεις, προκειμένου η παροχή των υπηρεσιών και η φιλοξενία να προσφέρονται με τον καλύτερο δυνατό τρόπο. Παράλληλα, ιδιαίτερη σημασία παρουσιάζει σε ερευνητικό επίπεδο καθώς Έλληνες ιατροί πρωτοπορούν με καινοτόμες μεθόδους και μελέτες ως προς την υποβοηθούμενη αναπαραγωγή.

The contribution of the Greek language to medical terminology and the creation of a glossary on the field of assisted reproduction and in particular IVF

AnnaTzotzadini, IoannaTassi

ABSTRACT

This terminology study was conducted in order to demonstrate the contribution of the Greek language to medical terminology. The thematic field of assisted reproduction, and in particular IVF (In Vitro Fertilization) was selected due to its acme in Greece. This particular medical field has grown to a great extent and highly skilled scientists have brought out Greek fertility centers as a pole of attraction for patients all over the world. As a continuous developing field inextricably linked to medical development, more and more terms are generated as new techniques emerge, highlighting the need to be integrated into other languages.

Therefore, the necessity for studying the terminology of this field is imperative for medical, nursing and administrative staff of healthcare units in order to be able to communicate with patients from all over the world who choose Greek medical centers for child conception. This is one of the biggest challenges so that services and hospitality will be provided in the most effective way. At the same time, assisted reproduction terminology is of great importance at research level considering that Greek physicians are pioneering with innovative methods and studies.

0 Εισαγωγή

Η παρούσα ορογραφική μελέτη πραγματοποιήθηκε με στόχο να καταδείξει τη συμβολή της ελληνικής γλώσσας στην ιατρική ορολογία. Το θεματικό πεδίο της υποβοηθούμενης αναπαραγωγής και πιο συγκεκριμένα της εξωσωματικής γονιμοποίησης επιλέχθηκε λόγω της μεγάλης άνθισης που γνωρίζει στην Ελλάδα. Το συγκεκριμένο επιστημονικό πεδίο έχει αναπτυχθεί σε μεγάλο βαθμό ενώ οι καταρτισμένοι επιστήμονες της χώρας έχουν αναδείξει τα ελληνικά κέντρα γονιμότητας σε πόλο έλξης ασθενών από όλον τον κόσμο. Ο αναπτυσσόμενος αυτός κλάδος είναι άρρηκτα συνδεδεμένος με την ιατρική εξέλιξη και εμφανίζει παράλληλα την αδιάλειπτη παραγωγή νέων όρων και σωματών κειμένων, γεγονός που κατέστησε την έρευνά μας πιο παραγωγική και ενδιαφέρουσα.

Επίσης, η ιστορία της ιατρικής ορολογίας, όταν μάλιστα επηρεάζει ιδιαίτερα τους μηχανισμούς πρωτογενούς παραγωγής σύγχρονων όρων, καθιστά την ορολογία Ιατρικής αντικείμενο μελέτης με ιδιαίτερα μεγάλο ενδιαφέρον για τους ομιλητές και επιστήμονες της ελληνικής γλώσσας, καθώς είναι γνωστή η κυριαρχία των Ελληνικών στους κόλπους της ιατρικής ορολογίας.

Ως εκ τούτου, η ανάγκη μελέτης της ορολογίας του συγκεκριμένου πεδίου είναι επιτακτική προκειμένου τόσο το ιατρικό όσο και το νοσηλευτικό και το διοικητικό προσωπικό των μονάδων υγείας να μπορέσουν να επικοινωνήσουν με ασθενείς από όλον τον κόσμο που επιλέγουν τα ελληνικά ιατρικά κέντρα για τεκνοποίηση. Πρόκειται για μια από τις μεγαλύτερες προκλήσεις, προκειμένου η παροχή των υπηρεσιών και η φιλοξενία να προσφέρονται με τον καλύτερο δυνατό τρόπο. Παράλληλα, ιδιαίτερη σημασία παρουσιάζει σε ερευνητικό επίπεδο καθώς Έλληνες ιατροί πρωτοπορούν με καινοτόμες μεθόδους και μελέτες ως προς την υποβοηθούμενη αναπαραγωγή.

1 Μεθοδολογία

Για την έρευνά μας, ασχοληθήκαμε αρχικά με τη μελέτη της υπάρχουσας βιβλιογραφίας σε θέματα ορολογίας και απόδοσης όρων. Τα σημαντικότερα πορίσματα αυτής της μελέτης παρουσιάζονται στο πρώτο τμήμα της εργασίας μας, το οποίο αποτελεί και το θεωρητικό μας υπόβαθρο.

Στη συνέχεια, συγκεντρώσαμε σώματα κειμένων, προκειμένου να βρούμε ικανοποιητικό αριθμό όρων σχετικά με την εξωσωματική γονιμοποίηση και την υποβοηθούμενη αναπαραγωγή τόσο στα Αγγλικά όσο και στα Ελληνικά, ο οποίος θα μας επέτρεπε να εξαγάγουμε ασφαλή συμπεράσματα.

Ο εντοπισμός των όρων και των αποδόσεών τους έγινε με τη βοήθεια παράλληλων κειμένων, γλωσσάριων, λεξικών και βάσεων ορολογίας σε έντυπη και ηλεκτρονική μορφή. Όσον αφορά την κατάρτιση του γλωσσαρίου, το λημματολόγιο που προέκυψε περιλαμβάνει τους αγγλικούς όρους και τις αποδόσεις τους στα ελληνικά, τους ορισμούς τους, τις πηγές τεκμηρίωσής τους, τα παραδείγματα χρήσης τους και τον γραμματικό τους τύπο και φυσικά αποσπάσματα σωμάτων κειμένων τα οποία είναι σε θέση να παρουσιάζουν τη βασική ορολογία «εν χρήσει» στο περικείμενο της. Λημματοποιήθηκαν τόσο απλοί όροι (δηλαδή μονολεκτικοί), όσο και σύνθετοι όροι (πολυλεκτικοί) αλλά και συντμήσεις και αρκτικόλεξα ή ακρώνυμα.

Τέλος, εξαγάγαμε γενικά συμπεράσματα όσον αφορά τη συμβολή της ελληνικής γλώσσας στον τομέα της Ιατρικής ορολογίας, παραθέτοντας ορισμένα παραδείγματα άξια σχολιασμού.

2 Η ορολογία ειδικών ιατρικών κειμένων

Σύμφωνα με την Cabré, οι όροι, όπως και οι λέξεις του γενικού λεξιλογίου είναι διακριτά σημεία που φέρουν μια ορισμένη σημασία και τα οποία απαντούν στον λόγο των ειδικών γλωσσών. Όπως και οι λέξεις, έχουν μια συστηματική πλευρά (μορφική, σημασιολογική και λειτουργική), αφού είναι μονάδες ενός εγκαθιδρυμένου κώδικα [1].

Σύμφωνα με τον Sager, στο πλαίσιο της μελέτης των επικοινωνιακών περιστάσεων, οι όροι δε μελετώνται μόνο ως ανεξάρτητα στοιχεία των λεξικών ή ως τμήματα μιας ημιτεχνητής γλώσσας που σκόπιμα αποκλίνει από τις λειτουργίες των άλλων λεξικών στοιχείων. Η αυξανόμενη τάση να αναλύεται η ορολογία στο πλαίσιο του επικοινωνιακού, δηλαδή του γλωσσικού συγκειμένου, οδηγεί σε μία σειρά νέων θεωρητικών υποθέσεων και επίσης σε νέες μεθόδους συλλογής, σύνταξης και παρουσίασης των ορολογικών δεδομένων [2].

Η ειδική γλώσσα ως γλώσσα εργασίας συγκεκριμένων επιστημονικών και εργασιακών τομέων αντλεί στοιχεία από την κοινή γλώσσα, αλλά η χρήση της διαμορφώνεται ανάλογα με τις περιστάσεις και τις ιδιαίτερες συνθήκες της ειδικής επικοινωνίας μεταξύ των εκάστοτε χρηστών της. Κύρια χαρακτηριστικά της ειδικής επικοινωνίας είναι ο εξειδικευμένος χαρακτήρας της ειδικής γλωσσικής έκφρασης και ο ειδικός ως φορέας της εμπειρίας της επικοινωνίας [3].

Κατ' επέκταση, ορισμένα από τα βασικά χαρακτηριστικά της ειδικής γλώσσας είναι η ακρίβεια και η αποφυγή αμφισημίας, η γλωσσική οικονομία, η χρήση συγκεκριμένου λεξιλογίου για τις ανάγκες του κλάδου στον οποίο αναφέρεται, η χρήση λεξιλογίου της κοινής

γλώσσας με «ειδικό» περιεχόμενο και η χρήση ενός συγκεκριμένου είδους λεξικών, γραμματικών μέσων με μία συγκεκριμένη συχνότητα [4].

Στην ιατρική ορολογία, παρατηρούνται σε μεγάλο βαθμό πολλαπλές αποδόσεις. Το αξιοσημείωτο με την ιατρική ορολογία είναι ότι αποτελεί χαρακτηριστικό παράδειγμα, όσο λίγα, ειδικής γλώσσας που εκλαϊκεύτηκε και εξακολουθεί να εκλαϊκεύεται σε μεγάλο βαθμό, λόγω ασφαλώς του ζωτικού της ρόλου και τη σημασία που έχει για όλους τους ανθρώπους, ανεξαρτήτως του μορφωτικού τους επιπέδου.

Η ενδογλωσσική ποικιλία μπορεί να οφείλεται σε διαχρονικές διαφορές (*ήπαρ/συκώτι*), σε διαλεκτικές διαφορές, σε γεωγραφικές διαφορές, κ.λπ. Μια απλή σταχυολόγηση μας δίνει παραδείγματα όπως *κνησμός/φαγούρα*, *γενική ιατρική εξέταση/ τσεκάπ*, *ίκτηρος/χρυσή*, *βρεφικό ερύθημα/σύγκαμα*, *παρωτίτιδα/μαγουλάδες*, *οίδημα/ πρήξιμο*, *διάστρεμμα/ στραμπούλληγμα*, *κεφαλαλγία/ πονοκέφαλος*, *αυχέννας/ σβέρκος*, *αιμωδία / μούδιασμα*, κ.λπ. [5].

3 Η συμβολή της ελληνικής γλώσσας στην ιατρική ορολογία

Παραδείγματα ιατρικής ορολογίας παρατηρούνται ήδη από την αρχαιότητα καθώς στα ομηρικά έπη καταμετρώνται μερικές εκατοντάδες όροι, τους οποίους μελέτησε ο Ιπποκράτης και οι ιπποκρατικοί ιατροί προκειμένου να συστηματοποιήσουν και να καθιερώσουν μια πρώτη μορφή ιατρικής ορολογίας [6]. Είναι χαρακτηριστικό ότι οι όροι που σχηματίστηκαν τότε, συνεχίζουν να χρησιμοποιούνται ακόμη και σήμερα.

Οι βάσεις της ιατρικής ορολογίας τέθηκαν, συνεπώς, στην ελληνική γλώσσα διότι οι έννοιες περιγράφηκαν εξ αρχής από ομιλητές της ελληνικής γλώσσας [7]. Η ελληνική γλώσσα, λοιπόν, στάθηκε αστείρευτη λεκτική πηγή για τους ευρωπαϊκούς λαούς, όταν εκείνοι θέλησαν να διαχωρίσουν τη θέση τους και να ανεξαρτητοποιηθούν από τη λατινογενή παρουσία και εξάρτηση. Η ενίσχυσή τους από την Ελληνική με προθέματα, ρίζες και καταλήξεις πρόσθεσε μια άλλη διάσταση στον τομέα της ονοματολογίας κι επέτρεψε την ανανέωση και τον εμπλουτισμό των γλωσσών.

Ο μεγαλύτερος όγκος ελληνογενών ξένων λέξεων περιλαμβάνεται στον τομέα της Ιατρικής. Εξετάζοντας τα στοιχεία του ορολογικού συστήματος της Ιατρικής καταλήξαμε στο συμπέρασμα ότι η ελληνική γλώσσα άσκησε γενεσιουργό επιρροή και αποτελεί αναμφισβήτητα μία από τις κύριες πηγές της οροδημιουργίας της Ιατρικής. Διαπιστώσαμε την ύπαρξη άμεσων και έμμεσων δανείων από την ελληνική γλώσσα στην ιατρική ορολογία, τόσο στη χρήση των προσφυμάτων, όσο και στην κυριαρχία χρήσεως αυτούσιων ελληνικών λέξεων.

4 Κατάρτιση του γλωσσάριου με θέμα την εξωσωματική γονιμοποίηση και της υποβοηθούμενη αναπαραγωγή

4.1 Δάνειο με προσαρμογή στις φωνητικές, γραφημικές και μορφολογικές νόρμες της γλώσσας στόχου (Άμεσος δανεισμός)

4.1.1 Απλοί όροι

Οι όροι παρακάτω υποδηλώνουν τον άμεσο δανεισμό και η μεταφραστική αυτή τεχνική συναντάται κυρίως σε όρους που αφορούν τη φυσιολογία του ανθρώπινου παραγωγικού συστήματος. Είναι βασικοί όροι που χρησιμοποιούνται ευρέως τόσο από ιατρούς/επιστημονικά καταρτισμένους όσο και από τους ασθενείς και γίνονται άμεσα κατανοητοί.

Climacteric = Κλιμακτήριος: για τις γυναίκες η εποχή της εμμηνόπαυσης και γενικότερα η εποχή στη ζωή του ανθρώπου κατά την οποία παρατηρείται μια βαθμιαία εξασθένηση και κατάπαυση των γεννητικών λειτουργιών

Embryo = Έμβρυο: το προϊόν της γονιμοποίησης του ωαρίου κάθε ζωντανού οργανισμού (του ανθρώπου, των ζώων και σπανιότ. των φυτών), το οποίο δεν έχει ακόμη γεννηθεί, ούτε έχει διαμορφωθεί πλήρως, έχει όμως τα χαρακτηριστικά του είδους

Placenta = Πλακούντας: όργανο των θηλυκών ανώτερων θηλαστικών, μέσο του οποίου επιτελείται κατά την κύηση η θρέψη και η αναπνοή του εμβρύου

Progesterone = Προγεστερόνη: ορμόνη του γυναικείου γεννητικού συστήματος που ρυθμίζει το βλεννογόνο της μήτρας και παίζει σημαντικό ρόλο στην προετοιμασία και την εξέλιξη της κύησης

Estradiol = Οιστραδιόλη: Η οιστραδιόλη είναι μία ορμόνη που παράγεται κυρίως στις γονάδες (ωθήκες και όρχεις). Είναι το κυρίαρχο οιστρογόνο κατά τη διάρκεια της αναπαραγωγικής ηλικίας στη γυναίκα

Preeclampsia = Προεκλαμψία: Η προεκλαμψία είναι μια διαταραχή της εγκυμοσύνης που έχει ως βασικά χαρακτηριστικά την αυξημένη αρτηριακή πίεση ($\geq 140/90$ mmHg) και την πρωτεϊνουρία

Oocyte = Ωοθηλάκιο: Το ωοθυλάκιο είναι η βασική μονάδα του θηλυκού αναπαραγωγικού συστήματος και αποτελείται από σχεδόν σφαιρικά συσσωματώματα κυττάρων που βρίσκονται στην ωοθήκη

4.1.2 Σύμπλοκοι μονολεκτικοί όροι

Παρακάτω παρουσιάζονται σύμπλοκοι όροι, τόσο μονολεκτικοί όσο και πολυλεκτικοί και αποτελούν τις μεγαλύτερες κατηγορίες του γλωσσάριου. Πρόκειται για σύνθετους όρους και όπως παρατηρείται αφορούν κυρίως μέρη του αναπαραγωγικού συστήματος της γυναίκας και του άνδρα, σύνδρομα και σχετικές παθολογίες που χρησιμοποιούνται ευρέως τόσο από το επιστημονικό προσωπικό όσο και τους ασθενείς. Είναι κυρίως παλαιότεροι όροι που έχουν επικρατήσει. Το ενδιαφέρον είναι ότι κατά την απόδοση στην άλλη γλώσσα διατηρείται ως επί το πλείστον η σειρά και η δομή (σύνθεση) τους.

Blastocyst = Βλαστοκύστη: Βλαστοκύστη ονομάζεται το έμβρυο την 5η μέρα της ανάπτυξής του, έχει περίπου 120-150 κύτταρα και έχει ήδη αρχίσει να διαφοροποιείται σε τροφοβλάστη (περιφερειακή στιβάδα κυττάρων που θα σχηματίσει αργότερα τον πλακούντα) και την εμβρυοβλάστη (εσωτερική μάζα κυττάρων από τα οποία θα σχηματιστεί αργότερα το έμβρυο

Chromosome = Χρωμόσωμα: συστατικό του πυρήνα των κυττάρων, με κυλινδρική συνήθ. μορφή και με έντονο χρωματισμό, που είναι φορέας των κληρονομικών χαρακτηριστικών· χρωματόσωμα

Gynecologist = Γυναικολόγος: γιατρός ειδικευμένος στη γυναικολογία

Gynecology = Γυναικολογία: κλάδος της ιατρικής που έχει ως αντικείμενο το γεννητικό σύστημα της γυναίκας

Embryology = Εμβρυολογία: κλάδος της βιολογίας με αντικείμενο την περιγραφή και τη μελέτη της γένεσης και ανάπτυξης του εμβρύου

Endometrium = Ενδομήτριο: που γίνεται ή αναπτύσσεται στο εσωτερικό της μήτρας.

Hysterosalpingogram = Υστεροσαλπιγγογράφημα: είναι μια ειδική ακτινογραφία κατά την οποία με τη χρήση του κατάλληλου σκιαγραφικού υλικού, απεικονίζει τη μήτρα και τις σάλπιγγες.

Menopause = Εμμηνόπαυση: η οριστική διακοπή της εμμηνόρροιας της γυναίκας

Mastectomy = Μαστεκτομή: αφαίρεση του μαστού με χειρουργική επέμβαση

Laparoscopy = Λαπαροσκόπηση: Χειρουργική επέμβαση μέσω λαπαροσκόπιου

Endometriosis = Ενδομητρίωση: Η ενδομητρίωση είναι μία νόσος, η οποία χαρακτηρίζεται από ανάπτυξη ιστού παρόμοιου του ενδομητρίου σε περιοχές εκτός της ενδομητρικής κοιλότητας.

Hydrosalpinx = Υδροσάλπιγγα: Η υδροσάλπιγγα είναι η σάλπιγγα που έχει κλείσει στο τελικό της άκρο και εμπεριέχει υγρό.

Adenomyosis = Αδενομύωση: Στην αδενομύωση (adenomyosis) μέρος του ενδομητρίου (του υμένα που καλύπτει τη μήτρα) αρχίζει να διεισδύει μέσα στα μυώδη τοιχώματα της μήτρας όπου και μεγαλώνει.

Azoospermia = Αζωοσπερμία: Ως αζωοσπερμία ορίζεται η απουσία σπερματοζωαρίων στο σπέρμα

Teratospermia = Τερατοσπερμία: Ως τερατοσπερμία, ορίζεται η διαταραχή στη μορφολογία των σπερματοζωαρίων

Oligospermia = Ολιγοσπερμία: Όταν ο αριθμός των σπερματοζωαρίων είναι μειωμένος

4.1.3 Σύμπλοκοι πολυλεκτικοί όροι

Amniotic fluid = Αμνιακό υγρό: το υγρό που περιέχεται στον αμνιακό σάκο.

Cryopreserved embryo = Έμβρυο που διατηρείται κρυογονικά

Genetic test = Γενετικός έλεγχος

Prophylactic oophorectomy = Προφυλακτική/προληπτική ωοθηκεκτομή: Ωοθηκεκτομή είναι η επέμβαση κατά την οποία γίνεται χειρουργική αφαίρεση και των δυο ωοθηκών.

Polycystic Ovary Syndrome (PCOS) = Σύνδρομο πολυκυστικών ωοθηκών: Το σύνδρομο των πολυκυστικών ωοθηκών είναι διαταραχή που χαρακτηρίζεται από υπερανδρογοναιμία, ωοθηκική δυσλειτουργία και ωοθήκες πολυκυστικής μορφολογίας.

Premature ovarian failure (POF) = Πρόωρη ωοθηκική ανεπάρκεια: Ως πρόωρη ωοθηκική ανεπάρκεια ορίζεται η κατάσταση κατά την οποία παρουσιάζεται απώλεια της φυσιολογικής λειτουργίας των ωοθηκών πριν από την ηλικία των 40.

Ectopic Pregnancy = Έκτοπη Κύηση: Η έκτοπη κύηση ή εγκυμοσύνη συμβαίνει όταν ένα γονιμοποιημένο ωάριο εμφυτεύεται εκτός του βλεννογόνου της κοιλότητας της μήτρας.

Embryo transfer = Εμβρυομεταφορά: Είναι διαδικασία μεταφοράς των τεχνητά γονιμοποιημένων εμβρύων στην μήτρα της γυναίκας.

Endometrial Polyp = Πολύποδας ενδομητρίου: Ο πολύποδας του ενδομητρίου είναι μία καλοήθης μάζα η οποία αναπτύσσεται στο εσωτερικό περίβλημα της μήτρας, το ενδομήτριο.

4.2 Μεταφραστικός δανεισμός

Αν και πολλοί όροι που απαντώνται στην επιστήμη της ιατρικής, προέρχονται από την ελληνική γλώσσα έχουμε συνηθίσει να προσαρμόζονται ανάλογα στην αγγλική σε αυτή την κατηγορία συναντάμε όρους κατόπιν μεταφραστικού δανεισμού. Αφορούν όρους νεότερης σύλληψης, όπου έχουν επικρατήσει διατηρώντας την αγγλική τους δομή στην ελληνική.

Contraceptives = Αντισυλληπτικά (τα)

Contraceptive pill = Αντισυλληπτικό χάπι

Sexually transmitted diseases = Σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα

The morning-after pill = Το χάπι της επόμενης ημέρας

DNA fragmentation = Κατακερματισμός DNA

Implantation window = Παράθυρο εμφύτευσης: Το χρονικό περιθώριο εμβρυομεταφοράς των γονιμοποιημένων ωαρίων από την ημέρα γονιμοποίησης τους μέχρι την 6^η μέρα ανάπτυξής τους.

4.3 Πολλαπλές αποδόσεις

Όροι με πολλαπλές αποδόσεις δεν είναι συνήθεις στην ιατρική ορολογία καθώς επικρατεί μόνο μία απόδοση ώστε να είναι όσο ακριβής γίνεται η σημασία τους.

Hysterosalpingogram = Υστεροσαλπιγγόγραμμα/ Μητροσαλπιγγόγραμμα: είναι μια ειδική ακτινογραφία κατά την οποία με τη χρήση του κατάλληλου σκιαγραφικού υλικού, απεικονίζει τη μήτρα και τις σάλπιγγες.

Misdiagnosis = Εσφαλμένη διάγνωση/ Λανθασμένη διάγνωση

4.4 Παράλληλη χρήση αγγλικού όρου

Οι εν λόγω κατηγορίες αφορούν όρους που δεν έχουν μεταφραστεί στα ελληνικά ή έχει επικρατήσει ο αγγλικός όρος. Όπως σε όλα τα πεδία της ειδικής ορολογίας, προτιμάται η αγγλική γλώσσα, ως γλώσσα πηγή. Λαμβάνοντας υπόψη την πολυπλοκότητα των όρων

που προέρχονται από νέες τεχνολογικές μεθόδους που όλο και αυξάνονται καθώς και ότι η βασική γλώσσα επικοινωνίας της επιστημονικής κοινότητας είναι η αγγλική, εύλογα οι όροι διατηρούνται στην ελληνική χωρίς μετάφραση.

Screening =Προληπτικός Έλεγχος, Screening

PGS/ PGD = PGS/ PGD/ προγεννητικός έλεγχος

4.5 Αρκτικόλεξα

IVF (In Vitro fertilization) = Τεχνητή γονιμοποίηση/ Εξωσωματική

IUI (Intrauterine Insemination) = Σπερματέγχυση

4.6 Διατήρηση αρκτικόλεξου/ ξένου όρου

Παρατηρείται ότι οι όροι που διατηρούνται, και κυρίως στη μορφή αρκτικόλεξου και στην ελληνική γλώσσα, αφορούν εξειδικευμένες τεχνικές που χρησιμοποιούνται μόλις τα τελευταία χρόνια σχετικά με μεθόδους εργαστηριακής γονιμοποίησης. Είναι προφανές ότι επειδή πρόκειται για πολυλεκτικούς όρους με δύσκολες έννοιες χάριν ευκολίας λόγω χρησιμοποιούνται και στην ελληνική ως αρκτικόλεξα. Επίσης το φαινόμενο αυτό έγκειται στο γεγονός ότι στην αγγλική γλώσσα προτιμούν τα αρκτικόλεξα ή τις συντομογραφίες στην επικοινωνία τους per se, είτε πρόκειται για ιατρικούς όρους είτε όχι, ενώ στα ελληνικά προτιμάται η περιφραστική απόδοση.

ICSI (intra-cytoplasmic sperm injection) = Ενδοκυτταροπλασματική έγχυση σπερματοζωαρίου

PICSI (Physiological intra-cytoplasmic sperm injection) = Φυσιολογική Ενδοκυτταροπλασματική έγχυση σπερματοζωαρίου

IMSI (Intra-cytoplasmic morphologically selected sperm injection) = Ενδοκυτταροπλασματική έγχυση σπερματοζωαρίου επιλεγμένου βάσει μορφολογίας

MACS (Magnetic activation cell sorting)

ERA (Endometrial receptivity analysis) = Ανάλυση Δεκτικότητας Ενδομητρίου

Assisted Hatching = Τεχνητή κατά την οποία γίνεται τομή στη μεμβράνη που περικλείει το έμβρυο πριν μεταφερθεί στη μήτρα.

Embryo Glue = Το Embryo Glue είναι ένα εξειδικευμένο καλλιεργητικό μέσο που περιέχει υαλουρονικό οξύ, μια ουσία που παράγεται φυσιολογικά στην κοιλότητα της μήτρας, και βοηθά στην προσκόλληση του εμβρύου στο ενδομήτριο.

5 Γενικά Συμπεράσματα

Ολοκληρώνοντας την εργασία, με βάση το ορολογικό υλικό που συλλέξαμε, μπορούμε να εξαγάγουμε ασφαλή γενικά συμπεράσματα αναφορικά με την ιατρική ορολογία και

συγκεκριμένα με την ορολογία του θεματικού πεδίου της εξωσωματικής γονιμοποίησης και της υποβοηθούμενης αναπαραγωγής κατά το πέρασμα της από την αγγλική γλώσσα στην ελληνική. Τα συμπεράσματα αυτά, απόρροια του θεωρητικού υποβάθρου και των μεταφραστικών παραδειγμάτων μπορούν να συνοψισθούν στις κάτωθι παραδοχές.

Πρώτον, ο πιο συνήθης μηχανισμός απόδοσης ξένης ορολογίας στα Ελληνικά είναι η σύνθεση σύμπλοκων όρων, μονολεκτικών, αλλά και πολυλεκτικών. Μάλιστα, η πλειονότητα των όρων αυτών έχει προέλθει από δάνεια. Αυτό συμβαίνει, επειδή προτεραιότητα έχει η σίγουρη κατανόηση του όρου και όχι ο εμπλουτισμός της ελληνικής γλώσσας με νέους όρους, καθώς οι πρώτοι που έρχονται σε επαφή με τη νέα ορολογία δεν είναι γλωσσολόγοι, ορολόγοι ή μεταφραστές, αλλά ειδικοί επιστήμονες, συγκεκριμένα γιατροί και γενετιστές, που σκοπό έχουν την άμεση κατανόηση και όχι την μορφοποιημένη απόδοση του όρου με βάση τους ελληνικούς μηχανισμούς παραγωγής ορολογίας.

Παράλληλα, η συχνότητα και η ταχύτητα παραγωγής πρωτότυπης ορολογίας δεν καθιστά δυνατή την λεπτομερή και ενδελεχή καταγραφή της, αφού καθημερινώς δημιουργούνται νέοι όροι. Ακόμη, οι ίδιοι οι επιστήμονες τις περισσότερες φορές επικοινωνούν μεταξύ τους με τους αγγλικούς όρους και όχι με τους ελληνικούς, οι οποίοι είναι αρκετά ετεροχρονισμένοι.

Βιβλιογραφία

- [1] Cabré T. (1999). *Terminology: Theory, Methods and Applications*, Benjamins, Amsterdam, σ. 80-81.
- [2] Sager J. C. (1998). *Terminology, applications* σε Baker M. (επιμ.), *Routledge Encyclopedia of Translation Studies*, Routledge, London, σ. 58.
- [3] Παριανού, Α. (2004). *Διαπολιτισμική Ειδική Επικοινωνία*, Επιστημονική Επετηρίδα 1999-2003, Κέρκυρα: Ιόνιο Πανεπιστήμιο, Τμήμα Ξένων Γλωσσών, Μετάφρασης και Διερμηνείας, σ. 302-303.
- [4] Παριανού, Α. (2004). *Διαπολιτισμική Ειδική Επικοινωνία*, Επιστημονική Επετηρίδα 1999-2003, Κέρκυρα: Ιόνιο Πανεπιστήμιο, Τμήμα Ξένων Γλωσσών, Μετάφρασης και Διερμηνείας, σ. 310-313.
- [5] Δουδουλακάκη, Χ. (2003). *Επικοινωνιακά ζητούμενα των κοινοτικών κειμένων και ορολογικές επιλογές*, Αθήνα: ΕΛΕΤΟ.

- [6] Χατζής, Μ. (2013). *Καθολικά στην ιατρική ορολογία και μεταφραστικές προτεραιότητες στην εκπαίδευση μεταφραστών από την ιταλική στην ελληνική* (Διδακτορική Διατριβή). Θεσσαλονίκη: Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης.
- [7] Ξυδόπουλος, Γ. (2007). *Λεξικολογία*, Αθήνα: Πατάκης, σ. 269

Λεξικά

- [1] Oxford English- Greek Learner's Dictionary, Second Edition, Oxford University Press.
- [2] Μπαμπινιώτης, Γ. (2012). *Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας*, Αθήνα: Κέντρο Λεξικολογίας
- [3] Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής, Διαθέσιμο από: http://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/tools/lexica/triantafyllides/search.html?lq=
- [4] Εθνική Αρχή Ιατρικώς Υποβοηθούμενης Αναπαραγωγής, Γλωσσάρι Όρων, Διαθέσιμο από: <http://eaiya.gov.gr/glossary/> [Πρόσβαση: 02/07/2019]
- [5] WebMD, Glossary of Fertility Terms, Διαθέσιμο από: <https://www.webmd.com/baby/glossary-of-fertility-terms#1> [Πρόσβαση: 09/07/2019]

Άννα Τζοτζαδίνη

Μεταφράστρια
Ηλ-ταχ.: tzotzannaki@gmail.com

Ιωάννα Τάσση

Μεταφράστρια
Ηλ-ταχ.: ioannatassi7@gmail.com